

DAN BREZ TELEFONA

Ob pričetku tekočega šolskega leta smo se zaposleni odločili, da bomo za dijake v mesecu oktobru organizirali t.i. projektni teden, katerega osnovni namen je bil dijakom predstaviti nabor interesnih dejavnosti, ki potekajo v domu. Kot posebno akcijo, izpeljano v sklopu projektnega tedna in v povezavi s projektom ASTTNP, smo izvedli t. i. Dan brez telefona. Vzgojitelji so pred izvedbo akcije dobili natančna navodila in sicer, da akcijo izvede vsak vzgojitelj za svojo skupino v času med 14. 10. in 18. 10. 2019; da akcija lahko traja od nekaj minut do več dni (odvisno od pripravljenosti dijakov); da je oddaja telefonov neobvezna in da dijaki oddajo telefon za toliko časa, kolikor sami želijo, pri čemer se dijake spodbuja k sodelovanju v akciji. Vzgojitelji so bili obveščeni, da telefone dijakov hranijo v pisarni, pri čemer so, zaradi analize podatkov, morali skrbno zabeležiti sodelovanje vsakega dijaka in sicer njegovo ime in priimek, datum in uro oddaje ter datum in uro vračila. Ob vračilu telefona s strani vzgojiteljev, so dijaki, ki so sodelovali v akciji, izpolnili tudi krajši evalvacijski vprašalnik.

ANALIZA REZULTATOV AKCIJE DAN BREZ TELEFONA

V akciji dan brez telefona je sodelovalo skupno 222 dijakov, kar predstavlja 39 % od vseh dijakov, ki so v času izvedbe akcije bivali v domu. Skupno so bili brez telefona 39.306 minut oziroma 27 dni, 7 ur in 6 minut. V povprečju so sodelujoči dijaki brez telefona zdržali 177 minut oziroma 2 uri in 57 minut. Evalvacijski vprašalnik je izpolnilo 184 dijakov. Ta je zajemal osem vprašanj, od tega šest zaprtega tipa, z možnimi odgovori da in ne ter dve vprašanji odprtega tipa. Med vprašanji zaprtega tipa, nas je zanimalo, ali so imeli dijaki neprijeten občutek, da jim več čas nekaj manjka, ko so bili brez telefona. 148 (80, 43 %) jih je odgovorilo pritrdilno, 36 (19,57 %) jih je neprijetne občutke zanikalo. Večina sodelujočih dijakov v času, ko so bili brez telefona, ni uporabljalo računalnika, kot nadomestilo telefonu. Takšnih je bilo 145 dijakov (78,8 %), 39 (21,2 %), pa je računalnik koristilo tudi, ko so bili brez telefona. Na vprašanje, ali se jim zdi, da bi lahko vsak teden zdržali en dan brez telefona je večina odgovorila pozitivno, takšnih je bilo 114 dijakov oziroma 61, 9 %. Zanimalo nas je tudi, ali bi bili dijaki pripravljene sodelovati v enodnevni akciji »Za en dan gre mobi stran«. 97 dijakov (52,72 %) jih je odgovorilo pritrdilno, 85 dijakov (46,2 %) pa bi se akciji pridružili. Dva dijaka odgovora nista podala. V vprašalniku nas je zanimalo še, ali bi dijaki sodelovali pri tem, da so brez telefona v času obrokov v domu, pri zajtrku, kosilu in večerji. Večina dijakov, 115 oziroma 62,5 % je odgovorila pritrdilno, 69 (37, 5 %) pa se telefonu med obroki ne bi mogli odpovedati.

Na odprto vprašanje, kako je potekal njihov dan brez telefona, smo pridobili odgovore 94 dijakov. Večina sodelujočih je poročala, da je njihov dan brez telefona potekal super ali v redu, več so se učili in se več osebno družili ter čas namenili medsebojnim pogovorom, aktivnostim (npr. košarka, nogomet, pink ponk, joga smeha, kitara ...). Sebi so namenili več časa. Poudarili so, da so se v času brez telefona učili bolj skoncentrirano, bolj zbrano in brez nepotrebnih

prekinitev, ki jih lahko povzroča sočasna uporaba telefonskih naprav. Trije dijaki so zapisali, da so se psihično sprostili, bili bolj mirni oziroma se počutili odrešeno. Prav tako so trije dijaki poročali, da so dan brez telefona preživeli normalno, vendar pa so izgubili občutek za čas oziroma uro. Ena izmed dijakinj je ves čas, preživet brez telefona, mislila, da jo kdo potrebuje, druga je zapisala, da je imela željo pogledati dogajanje na socialnih omrežjih.

Na vprašanje, katero stvar so najbolj pogrešali v času, ko so bili brez telefona, je odgovorilo 150 sodelujočih dijakov. Najbolj pogost odgovor, ki ga je zapisalo 28 dijakov, je bilo pogrešanje komuniciranja (pogovora) s prijatelji oziroma tipkanje in dopisovanje z njimi. 26 dijakov je pogrešalo uro ali budilko. 24 dijakov v času brez telefona ni pogrešalo nič, 16 dijakov pa je pogrešalo poslušanje glasbe. 12 dijakov bi želelo preverjati dogajanje v svetu socialnih omrežij, pa tudi sms sporočila. Slednjih je bilo 7. 8 dijakov je izpostavilo, da so pogrešali uporabo različni aplikacij, npr. Instagrama, Snapchata, Pinteresta. 4 dijaki so pogrešali svojo punco ali fanta, dva dijaka pa sta pogrešala igranje iger. Dva dijaka sta pogrešala zapiske na telefonu oziroma komuniciranje o učenju v skupini, oblikovani na spletu, ena dijakinja je pogrešala branje e-knjig, druga pa je poročala, da brez telefona ni mogla preveriti, kdaj ji odpelje avtobus.

KOMENTARJI

Drago Pintarič:

Interpretacija in evalvacija odgovorov in ankete v celoti:

Vrednost ankete vidim v:

- Izpostavljen je bil problem, ki se ga zavedamo tako starejši kot mladi. Je kompleksen in ga ni mogoče meriti črno-belo (pozitivno ali negativno). Velja mu posvetiti več pozornosti, premisleka ter javne debate.
- Anketa anketirancu preko vprašanj odpira polje perečih vprašanj povezanih z uporabo sodobne tehnologija in ga ozavešča, posredno tudi vzgaja in uči. Pomaga mu, da artikulira vprašanja in si potem s premislekom poskuša odgovoriti.
- Sodelovanje pri anketi je pomagalo k premisleku tudi nam, kolegom. Mogoče bi bilo naslednjič prav, da tudi sami sodelujemo v akciji in potem odgovorimo na isto anketo? Mislim, da bi bilo prav in tudi dovolj empatično ter bi nam pomagalo tudi pri celovitosti obravnave te teme in vrednotenju odgovorov.

Iz analize odgovorov je razbrati, da so dijaki odgovarjali tehtno in iskreno. Iz določenih odgovorov lahko razberemo tudi »praktično odvisnost«, ko telefon uporabljamo za povsem vsakdanja opravila (ura, šolski zapiski na napravah za učenje, poslušanje glasbe, ipd.), kakor tudi skrb v zvezi z komunikacijo z drugimi, ki v tej akciji ne sodelujejo (skrb, da je kaj narobe, ker se ne javljamo, oziroma naša skrb, da ne vemo kaj je z drugimi).

Franci Tehovnik:

Glede na spremljanje izvajanja akcije sem mnenja, da je bilo vse skupaj izvedeno precej na silo. Ni bilo samoiniciativnosti. Bilo je veliko vzpodbujanja, da so mobitel sploh oddali. Niso bili redki, ki so po oddaji že čez nekaj minut želeli mobitel, »samo, da pokličem mamo« ...

Bilo bi pa zanimivo določiti dan in brez opozoril preveriti koliko dijakov je res pripravljeno preživeti dan brez mobitela; glede na rezultate ankete naj številka ne bi bila zanemarljiva. To bi bil pravi pokazatelj.

Se pa strinjam, da je bil storjen korak v pravo smer in namen do neke mere dosežen, če je kakšen dijak začel razmišljati, da bi bilo možno dan preživeti tudi brez mobitela.

Katja Čarman:

Zanimivo se mi zdi, da so dijaki v večini mnenja, da bi lahko zdržali vsak teden en dan brez telefona (61,9%), vendar pa je delež tistih, ki bi bili pripravljene sodelovati v takšnih enodnevnih akcijah bistveno manjši - sodelovalo bi 46,2% dijakov, kar morda kaže na to, da menijo, da verjetno brez telefona težko pre(živijo).

So pa dijaki na odprto vprašanje, kako je potekal njihov dan brez telefona, podajali spodbudne odgovore, oziroma so se večinoma počutili razbremenjene, ker okoli njih ni bilo telefona kot »motečega« dejavnika in ni bilo razbrati, da je dijake »preplaval« strah ali neprijetni občutki, kako bodo zmogli brez njega.

Pravijo, da so v času brez telefona najbolj pogrešali komunikacijo s prijatelji in tipkanje oziroma dopisovanje. Tudi raziskave, objavljene na spletni strani NIJZ (<https://www.nijz.si/sl/nijz-poziva-k-vseslovenski-akciji-dan-brez-telefona-dan-za-druzenje-v-zivo>) kažejo vzporednico z raziskavo med dijaki v DIC-u in sicer da ljudje v večini pogrešajo oziroma pogrešamo telefon za pošiljanje ali prejemanje SMS sporočil, nadalje za budilko oziroma uro, fotografiranje poslušanje glasbe, uporabo zemljevidov ali pa kar tako, kot brskanje po internetu.

Miha Indihar:

Prednosti akcije:

- Izvedba akcije: Sodelovalo je 222 dijakov, katerim smo vzgojitelji lahko pojasnili namen akcije – spodbujanje k kritični samopresoji glede prekomerne uporabe mobilnih naprav. Akcija namreč ni bila namenjena moraliziranju, da s(m)o preveč obsedeni z uporabo napredne tehnologije, temveč predvsem glede smotrnosti uporabe (kdaj, kje, koliko). Po pogovorih, ki sem jih opravil z dijaki, so razumeli naš pristop in večina tovrstne akcije spodbuja.
- Podatki: dobili smo vpogled v nekatere informacije o mnenju dijakov, ki jih lahko uporabimo pri nadaljnjih pogovorih na to temo. Podatki so lahko tudi kot vir informacij pri morebitnih naslednji akciji in primerjav, če jo bomo pripravili.
- Sodelovanje z NIJZ, ki so povzeli našo akcijo za vseslovensko z možnostjo nadaljnega sodelovanja na različnih področjih (Zdrava šola, nekemične zasvojenosti,...).
- Potreba po nadaljevanju dela v tej smeri (po kvantitetni analizi, bi bil sedaj korak naprej, da vsebino kvalitetno poglobimo, z možnostjo vključevanja drugih akterjev: zunanji sodelavci, starši, strokovnjaki z različnih področij,...)

Rezerve:

- Natančnejše upoštevanje navodil (vsi dijaki, ki so prišli iskat telefon, niso dobili vprašalnika. Nekateri so ta vprašanja dobili celo teden dni po oddaji telefona, kar lahko pomembno vpliva na spremljanje, ki smo ga zastavili).
- Obveščanje vseh dijakov (vsi dijaki niso bili seznanjeni z akcijo; pri tem pa je potrebno upoštevati, da je bila akcija izvedena v projektnem tednu, ko smo dijake zasuli z veliko informacijami).

- Izvajanje akcije (sodelovanje zgolj zato, da so dijaki kot sodelujoči napisani na papirju, ni smiselno in je videti bolj kot delna »prisila«, posledica katere ni več pedagoško naravnana).
- Poglobljeni pogovori z dijaki (nekateri dijaki so bili zgolj pozvani k sodelovanju, ne pa tudi pedagoško usmerjeni pri razumevanju namena akcije).
- Sodelovanje (nihče od vzgojiteljev ni sodeloval v akciji; lahko je dijakom dati določeno nalogo in jim od daleč ploskat, nekoliko več napora pa je pri tem, da se tudi sami premaknemo iz cone udobja in sodelujemo).

Še pomembna opazka oziroma zanimivost, ki sem jo že omenil na našem sestanku – videti je bilo, da so morali dijaki dobro premisliti in se organizirati, kateri dan bodo sodelovali z oddajo telefona, kljub temu da so izrazili pripravljenost.

Pogled v prihodnost: prav se mi zdi, da s tem nadaljujemo, vendar bi se bilo potrebno dotakniti bolj pereča vprašanja, kot so: dic_tinder, cyberbullying, zaposleni&dijaki ter socialna omrežja,...

Boštjan Božič:

Pozitivno + :

Akcija je bila zastavljena in izvedena na ravni celotnega doma, aktivirali smo vse vzgojitelje in preko njih dijake. Vsi smo sodelovali.

Tema je aktualna in v toku s časom, vsi dijaki so, četudi niso aktivno sodelovali in izpolnili ankete, za akcijo slišali in o temi razmišljali, mogoče se celo med sabo pogovarjali in delali zaključke.

O temi so debatirali vzgojitelji.

Pozitivno - :

Imamo rezultate ankete dijakov, ki so v akciji sodelovali, kaj si o nesodelovanju in zakaj določeni dijaki niso sodelovali ne vemo.

Takšna akcija bi za še boljše rezultate ankete in večjo participacijo reševanja le teh morala biti prostovoljno obvezna (četudi dijaki ne bi oddali telefona bi imeli podatek zakaj NE sodelujejo)..

Anketa je nastala v okviru projekta#ASTTNP, v času projektne tedna »Festival dicarskih dejavnosti v DICu«.

*Pobudnik akcije: **Miha Indihar***

*Pripravo vprašalnika in vrednotenje ankete sta pripravila: **Miha Indihar in Katja Čarman**
Pri pripravi vprašanj in vrednotenju, s spremnimi komentarji, so sodelovali tudi drugi člani projektne tima: **Boštjan Božič, Nina Golob, Drago Pintarič in Franci Tehovnik.***